

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ח.

עין משפט
נר מצוה

סג א מ"י פ"ט מהל'
מלוה ולוה הלכה ד
סמג ע"פ ד' טו"ע ח"מ
ס"י קב ע"פ ד'
סד ב' טו"ע ח"מ ס"י קס
ספ"ד ד' ע"פ ד'
ס"י:
סג א מ"י פ"ט מהל'
מלוה ולוה הלכה א
סמג ע"פ ד':
סד ב' טו"ע ח"מ ס"י קס
מלוה ולוה הלכה ו
סמג ע"פ ד' טו"ע ח"מ
ס"י קט ע"פ ד':
סז א מ"י שס הלכה ה
טו"ע ש"ע שס ע"פ ד':
סח ו מ"י שס הלכה ו
טו"ע ש"ע שס ע"פ
ה:

רבינו חננאל

ואי אמרת בשלוי הן שמינ'
תיעשה בבינונית דידיה
עידית, דהא לית ליה טובא
ממנה, וידחה בעל חוב
בביבורית, ופרקי, כגון
דהוה ליה עידית ומכרה,
וחנן אין נפרעין מנכסיה
משועבדין במקום שיש
בני חורין וכו', ואמר' הכי
נמי מיתברא דתניא
אחריתי בבינונית וביבורית,
נוקין בבינונית ובעל חוב
וכתובת אשה בביבורית.
קשיין אהורי כו', ופשוטה
היא, רבינא אמר בדעולא
קמפלגי דאמי דבר תורה
בעל חוב בביבורית שנאמר
בחורין תעמוד וכו', מה
דרכו שללוה להוציא
פחות שבבבלים, ומה טעם
אמרו בעל חוב בבינונית,
שלא לנעול דלת בפני
לוי, האי תנא דקתני בעל
חוב בבינונית אית ליה
דעולא, והאי דקתני בעל
חוב בביבורית לית ליה
דעולא, ת"ר מברין
לאחרון ר'ן או לשלשה
כו', הו' לו עידית ובינונית
ויבורית, ומכרן לאחר או
לשלשה כאחד כולן נכנסו
לנוקין מן העידית ולבעל
חוב בבינונית ולכתובת
אשה בביבורית, ואקשי'
אמאי, נימא הנחתי לך
מקום לגבות ממנו, ופרקי'
כגון שלקח עידית
באחרונה, והיינו טעמי'
דלא גבו כולהו מן העידית
משום דאמי' להו אי
שחקיתו
כדיניכיו, שפיר, ואי לא,
מהדרנא ויבורית למריה
ואמנא לכו הנחתי לכם
מקום לגבות ממנו
ושקליתו כולהו מן
הויבורית, ואקשי' איכה

ה"ג א"ר וואדי בשלל היתה לו עידית ומכרה הא דשויא בינונית
דידיה בעידית דעלמא הא דלא שויא בו', והא דקאמר
אדי ואדי כגון שלא היתה לו עידית ומכרה ו' ולא בעי למימר
דמריהו מיירי שלא היה לו כלל דל"כ הוה דמייירי דשויא בינונית
דידיה כעידית דעלמא אמאי קרי לא

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בינונית אלל ה"ק אדי ואדי שלא
היתה לו עידית ומכרה כלומר לא
איייר כשהיתה לו עידית ומכרה אלל
בחדל מיירי שלא היתה לו מעולם
וחדל מיירי כשהיתה לו ועדיין יש
לו ואין צריך לאוקומי כשמכר
שום שדה וסברי תרוייהו שכל עולם
הן שמין:

ואי בעית אימא אדי ואדי כשהיתה
בינונית ש"ו בבינונית דעלמא.
ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי
אשלא היתה לו עידית אמאי קרי
ליה בינונית כיון דהוה עידית דידיה
ודעלמא ועוד דל"כ היכי מתוקמא
ההיא דקמי' נוקין וז"ח צבינונית
צין למ"ד בשלו הן שמין צין למ"ד
שכל עולם הן שמין:

ב"ר צ"ת ליה תקנתא דעולא.
דוקא היכא דלית ליה עידית
דהוה אלל בינונית עידית לדידיה
מדנקט צינונית וצבורית משמע דלי
אית ליה עידית גבי צ"ח צבינונית
וקסבר כיון דלית ליה אלל צינונית
ויצבורית ו'א דש"ך כאל עטמא
דאמר דהנחיקין (גיטין מט:). מפני מה
צ"ח אין דינו צעידית כדי שלא יראה
שדה נאה ודירה נאה לנצירו וילאמר
אקפוץ ואלונו כדי שגאנה אותה בחזיו'
מה דרבו ש'א אדם להוציא פחות
שבבבלים. א"ע"ג שלשית צ"ד
היה מוציא אלל היה מוציא אלל מה
שלהו נותן לו:

להוציא פחות שבבבלים. וא"ת
אפי' פחות שכלים
מיעב הוא כדאמר לעיל כל מילי
מיעב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרכו
להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי
דרכו להוציא יצורית ונראה דהלכה
דבשלו הן שמין דהכי אית ליה לרי"ג
בכתובות דף קי:):

ב"ר נכנסו תחת הבעלים. וא"ת [ב]
והא נוקין מלוה על פה
נינהו ומלוה על פה לא גבי
ממשעבדי וי"ל דכשעמד צדן
כמלוה בשטר דמיא כדאמר בהגוזל
צ"ת (לקמן ק"ט) וצ"ח דוכתין'
אי נמי מלוה הכתובה בתורה
ככתובה בשטר דמיא וחייב:

אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א
שאל שאל כולם צבת אחת כל

הקודם בשטר גובה מן האחרון תחילה ואם נוקין קדמו גובה מן
האחרון אפי' היא יצורית ואם צא צ"ח אחריו יגבה נמי מן האחרון
אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העידית והאשה
משלפני פניו ואפי' הן ערלי עדיית:
דאיכא דאמר דהד מינייהו קדיים. דאין כותבין שעות
אלל צירושלים:

מכרן לאחד בבת אחת מיבעיא. השתא לא חסיק אדעתיה טעמא
דאי שמתק דלפילו כתוב הכל בשטר אחד יכול לכבוש
השטר ולהחזיר היצורית לצעלים כאלו לא קנה מעולם:

אין לא מהדרנא שטרא דויבורית למריה. א"ע"ג דכלל הכי אשה גציל מציבורית מ"מ לא מציא למימר ליה לכו תהדר כיון שאין
מפקיע כחה אלל צ"ח לא מציא למימר דלישקול ציבורית מטעם דאי שמתק דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכו תהדר דהא השתא נמי
מציבורית אתה רוצה ליתן לי לך לא פריך כסמון אלל ממוקין ולא מצ"ח כדפירש הקונטרס [ועי' תוספות יבמות לו: ד"ה דלמאן:
בדימתי

עידים ויצורים נוקין צעידים ובעל חוב וכסופים אשה ציבורית.
מלוארייתא צ"ח ציבורית כדלקמן ורצון הוא דתקון ליה ציבורית
משום נעילת דלת ללוין והיכא דלית ליה ציבורית ליתא לתקנתא:

העשה ציבורית שלו כעידית. דהא מיעבד היא לו: ומכרה. לאחר
הלואה דלישתעבדל ליה ציבורית
לצ"ח מעיקרא בעוד שהיתה עידית
צידו: אדי ואדי שלא היסה לו
עידית. וד"ע שכל עולם הן שמין:
ולא קשיא בו'. הא דקמי' צ"ח
וכתובת אשה ציבורית דשויא בינונית
דידיה כעידית דעלמא: אדי ואדי
[כגון] שהיסה ציבורית שלו כציבורית
דעלמא. ולא היתה לו עידית מתחילה
וצהא פליגי דתנא דמתניתא קמיתא
סבר שכל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקיל צ"ח ציבורית כדיניה ואידך
סבר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן
אדי ואדי כגון שהיסה ציבורית שלו
כעידית דעלמא ומפרשין ליה הכי
אדי ואדי כשהיסה לו עידית ומכרה
וצהא פליגי דתנא דמתניתא קמיתא
סבר בשלו הן שמין וכיון דלדידיה
הוא ציבורית א"ע"ג דלעלמא עידית
מיניה משלם ותנא דגרייתא ס' סבר
שכל עולם הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: דעולא קמיפלגי. תנא
במרא לית ליה תקנתא דעולא אלל
במרא קרא אול ואפילו הו' ליה נמי
עידית דהשתא הוא ליה ציבורית
גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול צ"ח מציבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. ציוס א'
מי שהיה עליו נוקין וכתובת אשה
וצ"ח והיו לו עידית וציבורית ויצורית:
נון נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
הלקוחות כדי המוכר ומי שלקח
עידית יפרע לניוק ולוקח ציבורית
ישלם את החוב ולוקח ויצורית את
הכתובה: מן האחרון. דאפי' שקלו
קמאי עידית וציבורית מצי מדחן להו
הלקוחות לנוקין וצ"ח אלל ויצורית
דאמר הנחתי לך מקום לגבות הימנו
ותנן במסכת גיטין (דף מה:). אין
נפרעים מנכסים משועבדים במקום
שיש בני חורין ואפי' הן ויצורית דכי
זבון הני תרי קמאי אשתתיר ויצורית
צני חורין וא"ע"פ דהדר אידבנא
במרא בבתא אולין: אין לו. כדי
סיפוק שלשתן שאין אותו קרקע שוה
כל כך: וצ"ח. המותר משלפניו:
אילמא צצם אחס. בשטר אחד:
השתא לג' דאיכא למימר חד מינייהו
קדיים. שוה לקח בבורק והללו שנים
בערב ומצי למיטען הנחתי לך מקום:
אמרם נכנסו תחת הבעלים. הואיל

ואין ניכר בשטר המכר מי לקח ראשון: אלל צוה אחר זה. צג'
ימים: לימא. האי לוקח אחד: הנחתי לך מקום לגבות.
כי היכי דניילו כולהו בבת ויצורית: שלקח עידית באחרונה.
דמיא ליה למיתב להו כדיניהו ולא לילוי בבת עידית: יגבו
מעידים. כלומר מעידית שנשארה בת חורין צב' הלקוחות
והוטל שיעבודן עליה: ואי לא מהדרנא לשטרא דויצורית
למריה. כי היכי דמהדרו למיגבא מיניה דאין נפרעין מנכסים
משועבדים במקום שיש בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:
נחמין

אין שתקת בו' ואי לא מהדרנא שטרא דויבורית למריה. א"ע"ג דכלל הכי אשה גציל מציבורית מ"מ לא מציא למימר ליה לכו תהדר כיון שאין
מפקיע כחה אלל צ"ח לא מציא למימר דלישקול ציבורית מטעם דאי שמתק דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכו תהדר דהא השתא נמי
מציבורית אתה רוצה ליתן לי לך לא פריך כסמון אלל ממוקין ולא מצ"ח כדפירש הקונטרס [ועי' תוספות יבמות לו: ד"ה דלמאן:
בדימתי

א) ס"א רב אש אמר.
רש"י, ב' י"א אדי ואדי
כשהיסה לו עידית ומכרה
ועין ת"ח וגר ר"מ כן כאל
שלא היתה לו עידית ומכרה
לא אדי ואדי שלא היתה
לו, ג' ענין ג' וצ"ח
קשה: ד) [תוספתא]
דכתובות פ"ב ע"ש.
ה) [דמיתא] רש"י.
ו) ג' מהר"ם לא צ"ח כו'
כלל וי"ו ועי' בספר פ"י.
ז) [ג'ל הגזל ע"ש קה].
ח) [צ"ח טו. צ"ח קשה:
ערסין א'.

תורה אור השלם

1. בחורין תעמוד והאיש
אשר אתה נשח בו יוצא
אליו את העבט
החורין דברים כד יא

הנהגות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מר בו
דש"ך כאל כו'. צ"ח אלל
הרמב"ם פ"י ד"ע שכל
הן שמין ומי' צבינונית
לית לי דעולא וספירא
ליה כ"ש דלמא כהנאין
מ"מ כו' וכלן כיון שהיא
כציבורית דעלמא לית
תקנה ואוקומה אדאורי'
ואן קיימא לן כעולא.
[ועהנא] ר"ח ח"מ ס"ס
(צ"ח: [ב] ד"ה טו
וא"ת כו' צ"ח כל יג
לשטתם כקדושין יג ב
אלל לפי הר"ק א"י
לזה ד"רס מודה במלה
הכתובה במורה עיין רש"א
(ועמ"ס רמב"ם צ"ח סימן
שס ס"ק כט):

מוסף רש"י

מה דרכו של אדם
להוציא להורין. לפרוט.
פחות שבבבלים. שמתלוט
לא יפרע עדים (גיטין ג.)